

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w tym **LEADER** w nowym okresie programowania 2014-2020

Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich
Ministerstwo Rolnictwa i Rozwoju Wsi

Warszawa, 22 maja 2014 r.

Rozwój lokalny kierowany przez społeczność

- Bazuje na doświadczeniach podejścia Leader, ale czerpie też z Urban i Equal
- RLKS możliwy do realizacji we wszystkich EFSI – wspólne regulacje bazowe – rozporządzenie 1303/2013
- Zachowane główne cechy podejścia Leader (terytorialność, sieciowanie, zintegrowanie, współpraca, partnerstwo, oddolność)
- Większy nacisk na budowanie zdolności i stymulowanie innowacyjności, w tym innowacje społeczne

Umowa partnerstwa

- Wspólny dla wszystkich EFSI dokument określający strategię interwencji w ramach trzech polityk unijnych: spójności, wspólnej polityki rolnej i wspólnej polityki rybołówstwa

RLKS w umowie partnerstwa

- W ramach celu tematycznego nr 9 Promowanie włączenia społecznego, walka z ubóstwem i wszelką dyskryminacją
- Główne wyzwanie: poprawa spójności społecznej i terytorialnej kraju
- Metody: zwiększenie partycypacji społecznej i mobilizacja lokalnego potencjału
- Budowanie kapitału społecznego jest podstawą budowy społeczeństwa obywatelskiego i warunkuje rozwój społeczno-gospodarczy kraju, regionu i lokalnych społeczności
- RLKS wykorzystywany tam gdzie oddolne podejście może być skuteczne i przyniesie wartość dodaną w stosunku do tradycyjnych metod interwencji

Typy terytoriów

- EFRROW – obszary wiejskie tj. obszar całego kraju z wyłączeniem miast powyżej 20 tys. mieszkańców
- EFMR – na obszarach rybackich
- EFS/EFRR – na obszarze całego kraju przy czym na obszarach wiejskich i rybackich jako uzupełnienie wsparcia

Formuły realizacji RLKS

- Formuła bezpośrednia – jedno lub wielofunduszowe strategie na obszarze całego województwa
- Formuła pośrednia – wsparcie LGD na obszarach wiejskich i rybackich (jako beneficjentów) bez wskazania indykatywnego budżetu na projekty w ramach LSR. Możliwość odrębnych konkursów dla LGD w RPO
- Formuła mieszana – formuła 2 oraz odrębne wsparcie RLKS dla obszarów miejskich powyżej 20 tys. mieszkańców

Cele i priorytety dla RLKS - RPO

- RPO – EFS: priorytet inwestycyjny 9.9 lokalne strategie rozwoju realizowane przez społeczność, EFRR: priorytet inwestycyjny 9 ca przedsięwzięcia inwestycyjne w kontekście rozwoju LSR kierowanych przez społeczność
- Rekomendowany zakres wsparcia:
  - a) Rewitalizacja zdegradowanych społecznie, ekonomicznie i fizycznie obszarów miejskich
  - b) Wsparcie procesów rozwojowych i restrukturyzacyjnych wobec obszarów wiejskich i miejskich
  - c) Poprawa dostępu mieszkańców do podstawowych dóbr i usług
  - d) Działania z zakresu rynku pracy
  - e) Zwiększenie aktywności zawodowej osób wykluczonych i zagrożonych wykluczeniem
  - f) Ochrona środowiska i wykorzystanie walorów środowiska przyrodniczego i potencjału dziedzictwa kulturowego
  - g) Wspieranie połączeń miasto-wieś

Cele i priorytety - EFRROW

- Priorytet 6 Zwiększanie włączenia społecznego, ograniczanie ubóstwa i promowanie rozwoju gospodarczego na obszarach wiejskich
- Cel szczegółowy: wspieranie rozwoju lokalnego na obszarach wiejskich

Realizacja operacji w ramach LSR (zakres wsparcia)

- Wzmocnienie kapitału społecznego, w tym z wykorzystaniem rozwiązań innowacyjnych i wspieranie partycypacji społeczności lokalnej w realizacji LSR;
- Rozwój przedsiębiorczości, z wyłączeniem świadczenia usług rolniczych;
- Dywersyfikacja źródeł dochodu, w tym tworzenie i rozwój inkubatorów przetwórstwa lokalnego tj. infrastruktury służącej przetwarzaniu produktów rolnych w celu udostępniania jej lokalnym producentom (produkty objęte i nieobjęte załącznikiem nr 1 do TFUE), z wyłączeniem świadczenia usług rolniczych;
- Podnoszenie kompetencji osób z obszaru LSR w powiązaniu z rozwojem przedsiębiorczości lub dywersyfikacją źródeł dochodów lub podejmowaniem zatrudnienia w szczególności rolników i osób długotrwale pozostających bez pracy;

Realizacja operacji w ramach LSR (zakres wsparcia)

- Rozwój produktów lokalnych;
- Rozwój rynków zbytu, z wyłączeniem targowisk;
- Zachowanie dziedzictwa lokalnego;
- Rozwój ogólnodostępnej i niekomercyjnej infrastruktury:
  - turystycznej, rekreacyjnej lub kulturalnej,
  - technicznej w tym z zakresu gospodarki wodno-ściekowej oraz budowy lub modernizacji dróg lokalnych

Podstawowe dokumenty dla RLKS

- Umowa partnerstwa
- Wspólne wytyczne MIR i MRiRW „Zasady realizacji instrumentu Rozwój lokalny kierowany przez społeczność w Polsce
- Ustawa o RLKS (kompetencje SW, zasady wyboru LSR, forma prawna LGD, umowa o realizacji LSR)
- Wspólne rozporządzenie MIR i MRiRW (szczegóły odnośnie wyboru LSR i zasad realizacji, monitorowania i kontroli LSR, wspólne kryteria wyboru LSR, komisja wybierająca)
- Zasady przyznawania i rozliczania pomocy uregulowane odrębnie dla poszczególnych funduszy
- Wspólne wytyczne opracowania LSR (projekt w konsultacjach)

Podstawowe zasady realizacji RLKS

- Generalna zasada: 1 LGD- 1 obszar- 1 LSR (wyjątek- obszary zdominowane przez sektor rybacki)
- Możliwość wyboru LSR międzywojewódzkich w PROW i PORiM (SW decyduje o wsparciu z RPO)
- Liczba ludności objęta LSR: min. 30 000 – max 150 000 (dla LSR miejskich: min. 20 000)
- Co najmniej 2 gminy
- Obszar LSR musi być spójny terytorialnie i posiadać potencjał do absorpcji środków
- Projekty w ramach LSR muszą przyczyniać się do osiągnięcia celów i wskaźników w programach
- Dofinansowanie uruchamiane na konkretne projekty, jedynie wstępna alokacja na LSR (zależna od wyników oceny postępów i osiągnięcia kamieni milowych)

LGD

- Składa się z przedstawicieli reprezentujących interesy publiczne, prywatne i społeczno-ekonomiczne
- Władza publiczna ani żadna grupa interesu nie posiada w składzie Rady więcej niż 49 % głosów
- Podczas wyboru operacji członkowie Rady reprezentujący władzę publiczną stanowią mniej niż 50%.

LSR – wstępna zawartość

- Charakterystyka LGD
- Partycypacyjny charakter LSR
- Diagnoza – opis obszaru i ludności
- Analiza SWOT
- Cele i wskaźniki
- Sposób wyboru i oceny operacji oraz sposób ustanawiania kryteriów wyboru
- Plan działania
- Budżet LSR
- Plan komunikacji
- Innowacyjność
- Zintegrowanie
- Monitoring i ewaluacja

Rola LGD

- Rozwijanie potencjału podmiotów lokalnych do opracowania i realizowania operacji
- Opracowanie niedyskryminacyjnej i przejrzystej procedury i kryteriów wyboru operacji (unikanie konfliktu interesów, procedura odwoławcza)
- Zapewnienie spójności ze strategią podczas wyboru operacji
- Opracowanie i publikowanie zaproszeń do składania wniosków lub proces naboru ciągły
- Przyjmowanie wniosków i dokonywanie ich oceny
- Wybór operacji i ustalanie kwoty oraz przedkładanie wniosków do organu odpowiedzialnego za ostateczną weryfikację kwalifikowalności (LGD nie podpisuje umów przyznania pomocy poza mikroprojektami w ramach projektów parasolowych)
- Monitorowanie i ocena LSR

Wybór LSR

- Najpóźniej 2 lata po zatwierdzeniu przez KE umowy partnerskiej, możliwy wybór dodatkowych LSR najpóźniej do końca 2017 r.
- Ogłoszenie konkursu – jednakowy termin w całym kraju (wyjątek formuła 3)
- Dokonywany przez Komisję wybierającą wspieraną przez ekspertów i zatwierdzany przez SW

Wsparcie przygotowawcze

- Udzielane na etapie poprzedzającym wybór LSR
  - Koszty ponoszone na daną LSR wyłącznie z jednego funduszu
  - SW – koperty finansowe z różnych EFSI przy zapewnieniu proporcjonalnego udziału przy czym:
    - a) EFRROW – zawsze gdy LSR wyłącznie na obszarach wiejskich
    - b) EFMR – zawsze gdy LSR wyłącznie na obszarach rybackich
    - c) ESF – zawsze gdy LSR wyłącznie na obszarze miast powyżej 20 000 mieszkańców
- Pozostałe przypadki – SW wyznacza fundusz wiodący

Wsparcie przygotowawcze cd.

- We wniosku aplikacyjnym wnioskodawca wskazuje indykatorywny budżet LSR w podziale na EFSI
- Charakter ryczałtowy pomocy (ryczałt wyznaczony na podstawie zewnętrznej ekspertyzy)
- Rozliczony pod warunkiem złożenia w konkursie LSR poprawnej pod względem formalnym
- W przypadku EFMR – obowiązek udowodnienia „rybackości”
- Warunkiem skorzystania ze WP jest spełnienie minimalnych wymogów w zakresie partycypacyjnego opracowania LSR
- Uruchomione po zakończeniu finansowania kosztów bieżących i animacji ze środków perspektywy 2007-2013

Rodzaje projektów realizowanych w ramach LSR

- Projekty indywidualne realizowane przez beneficjentów innych niż LGD
- Projekty parasolowe
- Projekty własne LGD

UWAGA: nawet w przypadku LSR wielofunduszowej projekty muszą mieć zawsze charakter jednofunduszowy

Projekty parasolowe

- LGD jako beneficjent ubiegający się o wsparcie przed podmiotem wdrażającym
- Operacja parasolowa (o max. wartości 400 000 PLN) składa się z szeregu komplementarnych „mikro-projektów” (o całkowitej wartości nieprzekraczającej 50 000 PLN) realizowanych przez podmioty działające na obszarze objętym LSR
- Poza koniecznością poddania się ewentualnej kontroli realizator „mikro-projektu” nie ma styczności z podmiotem wdrażającym, a jedynie z LGD
- LGD określa warunki dostępu i wyboru dla projektu parasolowego

Koszty bieżące i animacja

- W przypadku LSR wielofunduszowych wyznaczanie funduszu wiodącego
- Intensywność wsparcia – EFRROW - do 95% kosztów kwalifikowalnych. W przypadku gdy w danym województwie przewidziany niższy poziom – intensywność wsparcia EFRROW obniżona do tego poziomu
- Wykorzystanie płatności ryczałtowych (na podstawie rekomendacji w ramach zewnętrznej ekspertyzy)

LEADER w PROW 2014- 2020

Realizacja operacji w ramach LSR (beneficjenci)

- Osoby fizyczne.
- Osoby prawne, w tym m.in. kółka rolnicze, JST z wyłączeniem województw, ich związki bądź ich jednostki organizacyjne, organizacje pozarządowe, spółdzielnie, kościoły, związki wyznaniowe.
- Jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej, którym ustawy przyznają zdolność prawną.

Realizacja operacji w ramach LSR (beneficjenci)

- Pomoc nie może być przyznana przedsiębiorcy, który nie wykonuje działalności jako mikro-, małe lub średnie przedsiębiorstwo.
- W przypadku operacji mających na celu rozpoczęcie prowadzenia działalności pozarolniczej pomoc nie może być przyznana osobom fizycznym ubezpieczonym na podstawie przepisów o ubezpieczeniu społecznym rolników w pełnym zakresie jako rolnik, małżonek rolnika lub domownik, za wyjątkiem operacji w zakresie przetwórstwa lub sprzedaży produktów rolnych.
- W przypadku operacji dotyczących **infrastruktury technicznej**, w tym z zakresu gospodarki wodnej, ściekowej oraz budowy lub modernizacji dróg lokalnych, beneficjentami mogą być jedynie gminy i powiaty oraz ich związki lub jednostki organizacyjne.

Realizacja operacji w ramach LSR w PROW (Wysokość wsparcia)

Maksymalna kwota pomocy dla danego rodzaju operacji będzie ustalona przez LGD

- do **2 mln zł /beneficjenta** - **infrastruktura techniczna**
- do **500 tys. zł/miejscowość** - **inne operacje** realizowane przez jednostki z sektora finansów publicznych

(pomoc udzielona jednostkom sektora finansów publicznych nie może przekroczyć 50% możliwej do udzielenia pomocy w ramach tego poddziałania)

- do **500 tys. zł. /beneficjenta** w okresie realizacji Programu - utworzenie **inkubatorów przetwórstwa lokalnego**
- do **300 tys. zł/ beneficjenta/** okres realizacji Programu – (poza jednostkami sektora finansów publicznych)

(Przy określaniu tego limitu będzie brana pod uwagę także pomoc, jaką dany beneficjent uzyskał w związku z realizacją mikroprojektu w ramach operacji parasolowej. W przypadku podmiotu, który będzie ubiegać się o wsparcie na rzecz sformalizowanej grupy nieposiadającej osobowości prawnej, limit pomocy jest liczony odrębnie na każdą sformalizowaną grupę.)

- do **100 tys. zł /na odbiorcę** realizującego „**mikroprojekt**” (sformalizowaną grupą nieposiadającą osobowości prawnej) w ramach operacji parasolowej
- w przypadku operacji parasolowych całkowita wartość „mikroprojektu” wynosi do **50 tys. zł, a całkowita wartość operacji parasolowej – 400 tys. zł**
- w przypadku operacji w partnerstwie – limit pomocy każdego z partnerów jest pomniejszany proporcjonalnie
- w przypadku operacji realizowanych poza operacją parasolową całkowita wartość operacji jest większa niż 50 tys. zł

Projekty współpracy

- Zasady określone dla poszczególnych EFSI
- W PROW – projekty wybiera SW a zakres wsparcia taki jak dla projektów realizowanych w ramach LSR
- Premiowanie przy wyborze takich LSR które zawierają już szczegółowy opis planowanego do realizacji projektu współpracy
- Nabór ciągły do wyczerpania środków
- Całkowity planowany koszt jednego projektu międzyterytorialnego – 50 tys. PLN
- Limit na LGD – do 5% wsparcia PROW na daną LSR

Dziękuję za uwagę

Joanna Gierulska

**Departament Rozwoju Obszarów Wiejskich
MRiW**